

A A magyar népzene iránt érdeklődő olvasóink már bizonyára tudják, hogy 'népzene' alatt Magyarországon elsősorban a falvak paraszti lakosságának generációról generációra öröklődő, térben és időben számtalan variációban fennmaradt vokális és hangszeres zenéjét értjük. A dal-
lamok eredeti szerzője tehát ismeretlen, azon a különböző korok és tájak énekesei és zenészei állandóan módosították, a kottát nem ismerő egyszerű emberek emlékeztükre hagyatkozva és saját ízlésükre alakítva adták tovább a következő generációk-

Március 12-én, a Hága melletti Zoetermeerben megszervezik az Hongarije Plaza fesztivált. A sok vásári portéka, infóstand, előadás és kis koncert valamint magyar ételek és italok mellett a nagy zárókoncertre meghívták a magyarországi Holdviola nevű zenekart, melynek élén áll 2013 óta a gyönyörűen éneklő, fiatal Török Tilla. Abkarovits Endre munkatársunk bemutatja nekünk a zenekart.

Hollandiában a Holdviola

nak ezt az örökséget. Együttal ez egy rosta is volt. Amit esetenként már több száz éve megőrzött a hagyomány, az nem lehetett rossz! Bartók mondta, egy ilyen akár három perces dallam felérhet akár egy Mozart-mű értékével.

A huszadik század vége felé azonban felbomlott a hagyományos paraszti társadalom, így azzal együtt a népi kultúra megszokott keretei is. Szerencsére, utolsó pillanatban még akadtak olyan városi fiatalok, akik lejegyezték, felvették a falusi énekesek, zenészek repertoárját és ezek alapján beindították 1972-ben a 'táncházmozgalom' néven ismertté vált szórakozási formát, ahol városi fiatalok járták a falvak táncait, énekeltek hagyományos népdalainkat.

A z az értékmentő tevékenység, ami egyúttal szórakozási forma is volt, szinte kezdetektől két irányzatra bomlott. Voltak, akik az 'autentikus' népzene hívei voltak, azaz próbálták hűen visszaadni azt a zenélési és éneklési módot, amilyen az eredetileg a falvakban volt. Mások viszont az eredeti népzenei anyagból kiindulva egy modernebb hangzást próbáltak adni a dal-
lamoknak. Az is gyakori, hogy az eredetileg autentikus népzenei játszó együttesek (Ghymes, Csík, Kerekes stb.) idővel már nem elégedtek meg a falusi mesterek előadás-
módjának hű visszaadásával, hanem fokozatosan kialakítottak valamilyen saját stílust. A Ghymes – továbbra is részben népi hangszereken – saját szerzeményeket kezdett játszani, a Csík az autentikus népzene elő-

Török Tilla a Tavasz szél c. klipben
Filmezte Szathmári Tamás

dása mellett modern rock dalokat elegyít népi dallamokkal, főleg népi hangszereken, a Kerekes a hagyományos gyimesi és moldvai stílusból jutott el az általuk etnofunknak nevezett zenéig.

Ritkább, hogy egy együttes nem az autentikus népzeneből indulva jutott el a mai stílusáig. Erre jó példa a Holdviola, melynek alapító zenészei évtizedekig rock zenét játszottak, s csak 2006 környékén ismerték fel a népdal nagyszerűségét, s így jutottak el a kettő kombinációjához. Az eredetileg miskolci együttes ötletgazdája Farkas Péter volt, aki előbb Barta Zsófi énekessele, majd két év múlva Gál Lajos gitárossal társult, s 2013-ig ebben a formációban lettek rendkívül gyorsan népszerűek. Együttesüket egy, a Bükk hegységben honos védett virágról nevezték el. Zenéjüket elektrofolknak nevezik, ahol egyszerre van jelen a népdalok eredeti dallamvezetése, s a kíséret modern ritmusa és az elektromos hangszerek (gitár, szintetizátor) modern hangzása. Nagyon szűk mezsgyén járnak, vigyázniuk kell, hogy nehogy átbillenjen zenéjük valamelyik irányba. Ezt azonban eddig nagyszerűen oldották meg, összetéveszthetetlen, egyéni hangzásvilágot teremtettek. Megmaradt a dallamok eredeti szépsége (több, hasonló szintézissel próbálkozó zenekarnál ezek

széttöredeznek, már csak szövegükről ismerhetők fel), ugyanakkor a dalok kíséretének sodró ritmusa magával ragadja a nézőket, a gyerekek különösen kedvelik őket.

Sikereik

2008-as alakulásuk után már 2009-ben Bánat utca című dalukkal hatalmas sikert arattak. Első normál cd-jük a Madárka volt 2010-

Holdviola
Fotó: Váradi Levente

Tilla Török met Holdviola in Holland

Scene uit de clip Tavasz szél

Op 12 maart a.s vindt in Zoetermeer het landelijke Hongarije Plaza-evenement plaats. Behalve een heleboel kraampjes, infostands, lezingen, concertjes en Hongaars eten en drinken wordt het grote slotconcert verzorgd door de Hongaars band Holdviola, aangevoerd door de zoetgevooisde jonge zangeres Tilla Török. Endre Abkarovits stelt ze aan u voor.

Wie enige belangstelling heeft voor Hongaarse volksmuziek, weetwaarschijnlijk wel dat met het Hongaarse woord voor volksmuziek, népzene, meestal de vocale en instrumentale muziek wordt bedoeld die door de boeren in de dorpen op het Hongaars platteland werd gezongen en gespeeld en die van generatie op generatie

werd doorgegeven. Er hebben zich van deze muziek in de loop der tijden in de verschillende regio's vaak talloze variaties ontwikkeld. In de regel was er geen componist of auteur bekend, maar werden melodieën en teksten door zangers en muzikanten voortdurend bijgewerkt. Dit muzikale erfgoed werd door eenvoudige mensen, die meestal geen noten konden lezen, op gehoor geleerd, naar eigen

smaak aangepast en weer doorgegeven aan de volgende generaties. Het was een soort schiftingsproces, waarbij wat goed was, bewaard bleef: want wat, in voorkomende gevallen al honderden jaren door de traditie was overgeleverd, kon toch niet slecht zijn! Van de bekende Hongaarse componist Béla Bartók is de uitspraak afkomstig, dat een volksmelodietje van een paar minuten net zo waardevol is als een muziekstuk van Mozart.

Revival van Hongaarse volksmuziek

In de tweede helft van de twintigste eeuw viel de traditionele boerensamenleving uiteen. Hiermee dreigde ook de vertrouwde voedingsbodem voor volksmuziek weg te vallen. Maar gelukkig stonden er op het laatste moment enige jonge musici uit de grote steden op die het repertoire van dorpszangers en dorpsmusici gingen vast-

Doorlezen op blz. 6

ben, melynek egyik daláról (**Erdő, erdő**) már klip is készült és a mai napig egyik legnépszerűbb számuk. A következő lemezükön, a Vándorfecske szintén számos, azóta híressé vált daluk található (**Repülj madár, Mikor lesz már nyár?, Ha te tudnád, amit én, Én az éjjel nem aludtam egy órát**), s ezen már olyan neves előadók is közreműködnek, mint Herczku Ágnes vagy Nikola Parov. A dalokba gyakran írnak saját dallam- és szövegbetéteket, amik egyáltalán nincsenek kontrasztban az eredeti népdallal.

miskolci Színva patak partján villámcsődületet is szerveztek a víz világnapján.

Fellépéseik

Amikor arra lehetőség van, akkor a szűkebb zenekart további énekesek és zenészek egészítik ki, valamint a **Színvavölgyi Táncműhely** táncosainak a számaikhoz készített koreográfiái. Hollandiába a táncosokat nincs módjuk magukkal vinni, de készült egy koncert-dvd, ahol láthatók ők is. (Ennek az ezüst borítójú kiadványnak **Vándorfecske** lemez-

Holdviola: v.l.n.r. Gulyás Sára, Farkas Péter, Török Tilla, Gál Lajos, Kiss Balázs

Török Tilla

2013 óta új énekes van az együttesnek a vajdasági származású **Török Tilla** személyében. Ő elvégezte a Zeneakadémia népzene tanszakát (diplomakoncertje látható a youtube-on), s nem csak énekel, de hangszereken (hegedű, koboz) is játszik. A Holdviolában betöltött szerepe mellett továbbra is fellép autentikus népzenei játszó zenészekkel. A youtube-on számos ilyen felvétele is látható. (Ha viszont a Holdviolára keresünk rá, figyeljük, hogy 2013-ig az énekes Barta Zsófi, onnan Török Tilla.)

bemutató koncert a címe.) A hollandiai koncertre két zenész csatlakozik a trióhoz: **Kiss Balázs**, basszusgitarist valamint **Gulyás Sára**, zongora, ének.

A **Holdviola** elsősorban koncertzenekar, amely ma már nem csupán az ország határain belül ismert. Először a Kárpát-medence határon túli magyarjai előtt kezdtek külföldi fellépésekbe, de rendelt már tőlük klipet a Török Állami Televízió is, s Kazahsztánban is képviselték hazánkat egy nemzetközi fesztiválon. De minden jel szerint még csak az út

2015-ben jelent meg legújabb lemezük, a **Túl a vízen**. A lemezborítón látható vízcsépp azt is szimbolizálja, hogy fontosnak tartják a környezetvédelmet. Ennek bizonyítására a

kezdeten vannak. Ahogy terjed ismertségük, várhatóan egyre több országban lesznek népszerűek, most már Hollandiában is! ■

leggen en opnemen. Zo ontstond in 1972 de zogenoemde danshuisbeweging: op tal van plaatsen werden er dansavonden georganiseerd waarop door jongeren uit de stad traditionele dorpsdansen werden uitgevoerd op live-muziek en traditionele Hongaarse volksliederen gezongen. Het bewaren van tradities ging zo hand in hand met een nieuwe vorm van amusement.

Vanaf het begin waren er eigenlijk al twee stromingen binnen deze beweging. Een deel van de nieuwe volksmuzici streefde ernaar de volksmuziek en de liederen zo authentiek mogelijk weer te geven zoals ze ook in de dorpen werden gezongen en gespeeld. Anderen trachtten het oorspronkelijke folkloremateriaal te voorzien van een modern muzikaal jasje. Ook kwam het veelvuldig voor dat ensembles (bijvoorbeeld Ghymes, Csík, Kerekes) op den duur genoeg hadden van het authentiek naspelen van de dorpsmuzikanten en op zoek gingen naar een eigen sound. De groep Ghymes waagde zich bijvoorbeeld aan eigen composities spelen, maar nog wel op traditionele instrumenten. Het ensemble Csík bracht naast de pure volksmuziek ook al nummers waarin moderne popsongs werden gecombineerd met elementen uit de volksmuziek. Deze speelden zij nog wel op traditionele instrumenten. De groep Kerekes ten slotte maakte een ontwikkeling door, die van de pure, traditionele Gyimes- en Moldavische stijlen leidde naar wat zij zelf etnofunk noemden.

Maar het is een relatief ongewoon verschijnsel dat een wereldmuziekband zijn oorsprong juist niet in de pure volksmuziek heeft. Een mooi voorbeeld van deze uitzondering is Holdviola. De grondleggers van deze band uit Miskolc hadden hun sporen al ruim twee decennia lang verdiend in de pop- en rockmuziek, toen ze zich rond 2006 bewust werden van de pracht en impact van Hongaarse volksliederen en besloten de twee genres te combineren. Het idee hiervoor was feitelijk afkomstig van Péter Farkas, die aanvankelijk samenwerking zocht met zangeres Zsófi Barta en twee jaar later ook met gitarist Lajos Gál. In deze samenstelling werd de band in korte tijd buitengewoon populair. De formatie is vernoemd naar een beschermde plant die veel voorkomt in het Bükkgebergte, Erdei holdviola, ofwel Vaste judaspenning. De band introduceerde voor zijn muziek de term elektrofolk: de basis van de nummers werd gevormd door originele volksliedmelodieën, maar deze kregen een modern ritme en een muzikaal jasje afkomstig van elektronische instrumenten als gitaar en synthesizer. De musici van Holdviola spelen daarbij op het scherpst van de snede en moeten goed oppassen dat hun muziek niet teveel naar een van beide kanten neigt. Maar tot nu toe is het ze perfect gelukt hierin een evenwicht te vinden en hebben ze een geheel eigen sound gecreëerd. De oorspronkelijke schoonheid van de volksliederen en hun melodieën blijven in hun nummers overeind (iets

Török Tilla & Színvavölgyi Táncműhely

wat soortgelijke formaties, wier liedjes alleen nog aan de tekst zijn te herkennen, vaak niet is gelukt) en het publiek, waaronder vooral ook veel jongeren en zelfs kinderen, wordt opgezweept door het pakkende ritme!

Succes

Na de oprichting van de band in 2008 had Holdviola in 2009 al een geweldige hit met **Bánat utca** (Treurstraat). In 2010 volgde hun eerste cd, **Madárka** (Vogelken). Van een van de nummers op deze cd, **Erdő, erdő** (Bos, bos) is een videoclip gemaakt en dit nummer is tot op de dag van vandaag een van de populairste songs van Holdviola. Van hun tweede cd, **Vándorfecske** (Zwervende zwaluw), groeiden ook diverse nummers uit tot hits: **Repülj madár** (Vogel, vlieg maar weg), **Mikor lesz már nyár** (Wanneer zal het zomer zijn?), **Ha te tudnád, amit én** (Als jij wist wat ik weet) en **Én az éjjel nem aludtam egy órát** (Ik heb

vannacht geen oog dichtgedaan). Aan deze cd verleenden vooraanstaande artiesten hun medewerking als Ágnes Herczku en Nikola Parov. De nummers bevatten vaak zelf toegevoegde melodieën en tekstfragmenten, die prachtig harmoniëren met de oorspronkelijke liederen.

Tilla Török

In 2013 trad er een nieuwe zangeres toe tot Holdviola, Tilla Török, afkomstig uit Zenta in de Vajdaság (Vojvodina), de Hongaarse regio in noordelijke Servië. Zij is afgestudeerd in volksmuziek aan het Conservatorium van Budapest (haar afstudeerconcert is zelfs te zien op YouTube, zie www.mostmagyarul.nl). Ze zingt niet alleen fraai, maar speelt ook viool en koboz (luit). Behalve met Holdviola treedt Tilla ook op met musici die authentieke volksmuziek ten gehore brengen. Op YouTube staan talloze filmpjes waarin zij is te

zien en te horen. (Als je zoekt naar Holdviola krijg je overigens nog steeds veel filmpjes te zien met de vorige zangeres, Zsófi, die tot 2013 verbonden was aan de band).

In 2015 verscheen hun nieuwste album, **Túl a vízen** (Aan de overkant). De waterdruppel op de cover symboliseert de zorgen van de band om het milieu. Op de wereldwijd gevierde Dag van het water organiseerde Holdviola dan ook een flashmob aan de oever van het riviertje de Színva in Miskolc.

Optredens

Indien mogelijk laat de band zich graag bijstaan door andere zangers en musici en/of door de dansers en choreografen van de Színvavölgyi Táncműhely (Danswerkplaats Színvavallei). Deze dansers kunnen natuurlijk niet meekomen naar het optreden in Nederland, maar er is een concert-dvd uitgebracht van Holdviola waarop de dansers

Gál Lajos

in volle glorie zijn te bewonderen. De titel hiervan is **Vándorfecske** lemezbemutató concert (Cd-presentatie Vándorfecske). Voor het Nederlandse concert is Holdviola uitgebreid met Balázs Kiss, basgitaar, en Sára Gulyás, zang en toetsen.

Holdviola is een echte concertband, wier roem niet meer beperkt is tot Hongarije zelf. Ook daarbuiten, in de Hongaarse gebieden in het Karpatenbekken, hebben ze al talloze keren succesvolle optredens gegeven en voor de Turkse televisie maakten ze een speciale videoclip. Afgelopen zomer is Holdviola gevraagd door het internationale volksmuziekfestival Spirit of Tengri in Kazachstan om Hongarije te vertegenwoordigen!

Alles wijst erop dat de huidige roem nog maar het begin is voor Holdviola en de band spoedig ook in andere landen ontdekt zal worden! Om te beginnen in Nederland op 12 maart a.s. ■

Farkas Péter

holdviola